

Ο πολιτικός ουμανισμός του Charles Taylor

Αγλαΐα Μελά

Επίκουρη Καθηγήτρια Πολιτικών Επιστημών ΔΠΘ

liamela@yahoo.com

Ο Taylor κάνει λόγο για μια ιδιόμορφη παθογένεια της νεωτερικότητας και εξετάζει τρία συμπτώματά της: (α) την επικράτηση του ατομικισμού, (β) την ηγεμονία του εργαλειακού λόγου, (γ) την κυριαρχία των απρόσωπων δυνάμεων κηδεμονίας. Στην πραγματικότητα πρόκειται για αλληλοτροφοδοτούμενες τάσεις. Ο ατομικισμός που ωθεί στην πρόσληψη της κοινωνίας εργαλειακώ τω τρόπω ενδυναμώνεται, διότι η απουσία αυθεντικής κοινής πράξης στρέφει τους ανθρώπους στην ιδιωτικότητα του εαυτού τους, με συνέπεια να κυριαρχούν θεωρήσεις διαδικασιακού τύπου, οι οποίες προβάλλουν την αξία της ουδετερότητας που εναρμονίζεται με την ατομικιστική σκοπιά.

Ο Taylor διαπιστώνει ένα είδος λήθης που πλήττει τις συγκροτησιακές αξίες της νεωτερικότητας και ζητά αυτές να έλθουν στο φως. Κατά την προσέγγιση των ηθικοπολιτικών ζητημάτων οφείλουμε να συμπεριλάβουμε κάποιες τουλάχιστον ισχυρές αξιολογήσεις, ώστε να είναι δυνατή η δικαιολόγηση. Στο πλαίσιο της νεοαριστοτελικής προσέγγισης του Taylor και σε αντίθεση προς την ατομικιστική θέση, η οποία, κατά τον φιλόσοφο, στις μέρες μας εκτρέπεται σε αμιγή εγωισμό, ο άνθρωπος εκλαμβάνεται ως κοινωνικό και πολιτικό ον. Κατά τον Taylor, απαιτείται η διαμόρφωση ενός κοινού προγράμματος μέσω της ενδυνάμωσης της δημοκρατικής πράξης με παράλληλη ανανοσηματοδότηση της τεχνολογίας. Αυτό προϋποθέτει κοινή πολιτική δράση για την αντιστροφή των τάσεων, τις οποίες δημιουργούν η αγορά και το γραφειοκρατικό κράτος και οι οποίες ενισχύουν τον ατομικισμό και την εργαλειακή προσέγγιση. Η κοινή δράση απαιτεί υπέρβαση του κατακερματισμού και του παρεπόμενου αισθήματος αδυναμίας, δηλαδή των κινδύνων που προέρχονται από τις απρόσωπες δυνάμεις κηδεμονίας που λειτουργούν εντός της δημοκρατίας. Σε αυτή τη βάση ο Taylor καλεί σε *lotta continua*, θέτοντας ως στόχο ένα έργο αποκατάστασης των νεωτερικών αξιών που μπορεί να εμπνεύσει την αναθεώρηση των πρακτικών μας και με αυτό τον τρόπο προσεγγίζει τον πολιτικό ουμανισμό.

Βιβλιογραφία

Taylor, Charles,

Πηγές του εαυτού: η γένεση της νεωτερικής ταυτότητας. Μτφρ. Ξενοφών Κομνηνός. (Αθήνα: Ίνδικτος, 2007).

Πολυπολιτισμικότητα: Εξετάζοντας την πολιτική της αναγνώρισης. Μτφρ. Φιλήμων Παιονίδης. (Αθήνα: Πόλις, 1997).

Οι δυσανεξίες της νεωτερικότητας. Μτφρ. Μιχάλης Πάγκαλος. (Αθήνα: Εκκρεμές, 2006).

Μια κοσμική εποχή. Μτφρ. Ξενοφών Κομνηνός. (Αθήνα: Ίνδικτος, 2015).